

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	8Cdo/31/2024
Identifikačné číslo spisu:	6922201938
Dátum vydania rozhodnutia:	31.03.2025
Meno a priezvisko:	JUDr. Ivan Rumana
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2025:6922201938.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu: Waldland, s.r.o., IČO: 36 312 746, so sídlom v Jesenskom 499, právne zastúpeného JUDr. Viktória Hellenbart, advokátska kancelária, s. r. o., IČO: 47 250 640 so sídlom v Lučenci, Martina Rázusa 146/23, proti žalovanej: Slovenská republika - Slovenský pozemkový fond, IČO: 17 335 345, Búdkova 36, Bratislava, o zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva nehnuteľností, vedenom na Okresnom súde Rimavská Sobota pod sp. zn. 17C/53/2022, o dovolaní žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 11Co/72/2022 z 26. októbra 2023, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici z 26. októbra 2023 sp. zn. 11Co/72/2022 ako aj rozsudok Okresného súdu Rimavská Sobota zo 17. augusta 2022, č. k. 17C/53/2022- 74 z r u š u j e a v e c v r a c i a Okresnému súde Rimavská Sobota na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Krajský súd v Banskej Bystrici (ďalej len „odvolací súd“) napadnutým rozsudkom sp. zn. 11Co/72/2022 z 26. októbra 2023 potvrdil rozsudok Okresného súdu Rimavská Sobota (ďalej len „súd prvej inštancie“) č. k. 17C/53/2022-74 zo 17. augusta 2022, ktorým tento zrušil podielové spoluvlastníctvo strán sporu k nehnuteľnostiam vedeným Okresným úradom Rimavská Sobota, odborom katastrálnym, pre okres Rimavská Sobota, obec a katastrálne územie U., ako parc. EKN č. XXX, X. výmere 83368 m², druh orná pôda, evidovaná na LV č. XXX, a parc. EKN č. XX, o výmere 29 m², druh lesný pozemok, evidovaná na LV č. XXX (ďalej len „nehnuteľnosti“) s tým, že tieto nehnuteľnosti prikázal do výlučného vlastníctva žalobcu v podiele 1/1. Žalobcovi súčasne uložil povinnosť (titulom vyrovnania) zaplatiť žalovanému sumu 8.874,67 eur a žiadnej zo strán nepriznal nárok na náhradu trov konania.

2. Súd prvej inštancie právne vec posúdil v súlade s ustanoveniami § 136 ods. 1, § 141 ods. 1, § 142 ods. 1 Občianskeho zákonníka a v súlade s 177 ods. 2 písm. b/ zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku v znení neskorších predpisov (ďalej ako „CSP“). V odôvodnení uviedol, že žalobca sa podanou žalobou domáhal proti žalovanej zrušenia a vyporiadania podielového spoluvlastníctva k označeným nehnuteľnostiam s tým, že tieto boli ocenené znaleckým posudkom znalca P. P. E., S., číslo 08/2019 spolu na sumu 8.873,13 eur (pri priemernej cene ornej pôdy 0,3193/m²). Poukázal na to,

že strany sporu sú ideálnymi spoluvlastníkmi parc. registra E č. XXX o výmere 83368 m², orná pôda, evidovanej na LV XXX kat. úz. U., okres Rimavská Sobota, pričom výška spoluvlastníckeho podielu žalobcu predstavuje X/XX S. C. X B. XX/XX S. C. a výška spoluvlastníckeho podielu žalovanej predstavuje X/X S. C. B. X/X S. C.. Žalobca je teda väčšinovým spoluvlastníkom tejto parcely a je aj jej výlučným držiteľom a užívateľom (v rámci vykonávania obchodnej činnosti) už viac ako 10 rokov. Preto žiadal, aby mu súd priznal do výlučného vlastníctva aj spoluvlastnícke podiely žalovanej. V ďalšom súd uviedol, že žalobca je súčasne i podielovým spoluvlastníkom parc. č. XXX, evidovanej na LV č. XXX, kat. územie U., ktoré susedí s parcelou č. XXX, ktorá je predmetom vyporiadania podľa tejto žaloby. Podaním z 24.06.2022 žalobca svoj návrh na vyporiadanie podielového spoluvlastníctva rozšíril o ďalšiu nehnuteľnosť, a to parc. registra E č. XX o výmere 29 m², lesný pozemok, evidovanú na LV č. XXX, kat. úz. U., okres Rimavská Sobota, ktorej je tiež ideálnym spoluvlastníkom o veľkosti spoluvlastníckeho podielu 5/6. Veľkosť spoluvlastníckeho podielu žalovanej na tejto nehnuteľnosti je 1/6. Aj v tomto prípade žiadal prikázanie spoluvlastníckeho podielu žalovanej do svojho výlučného vlastníctva s tým, aby ho súd titulom vyporiadania zaviazal k zaplateniu sumy 8.874,67 eur žalovanej.

3. Súd prvej inštancie vykonaným dokazovaním zistil, že žalobca a žalovaná sú podielovými spoluvlastníkmi nehnuteľnosti, parc. registra "E", evidovanej na katastrálnej mape ako EKN parc. č. XXX X. výmere 21826 m², orná pôda, kat. úz. U., okres Rimavská Sobota, LV č. XXX o veľkosti spoluvlastníckeho podielu žalobcu 2/3 a žalovanej 11/480. Žalobca a žalovaná sú tiež podielovými spoluvlastníkmi nehnuteľnosti, parc. registra "E", evidovanej na katastrálnej mape ako EKN parc. č. XXX o výmere 83 368 m², orná pôda, kat. úz. U., okres Rimavská Sobota, LV č. XXX o veľkosti spoluvlastníckeho podielu žalobcu 3/27 a 10/18 a žalovanej 1/9 a 2/9. Tieto nehnuteľnosti boli ocenené znalcom P. P. E., pričom ich všeobecná hodnota podľa znaleckého posudku č. 8/2019 z 18.11.2019 predstavovala (celkom) sumu 246.000 eur. Súd prvej inštancie vo veci rozhodol bez pojednávania (§ 177 ods. 2 písm. b/ CSP), nakoľko obe strany sporu vyjadrili súhlas s rozhodnutím vo veci bez nariadenia pojednávania.

4. Súd prvej inštancie uviedol, že i keď najprirodzenejším spôsobom zrušenia a vyporiadania podielového spoluvlastníctva je reálne rozdelenie vecí podľa výšky podielov medzi spoluvlastníkov, predpokladom takéhoto spôsobu zrušenia a vyporiadania podielového spoluvlastníctva je jednak skutočnosť, že predmet podielového spoluvlastníctva predstavuje deliteľnú vec z technického hľadiska a tiež skutočnosť, že rozdelenie vecí je aj funkčne opodstatnené a vzniknú samostatné veci, ktoré ich vlastníkom môžu aj naďalej slúžiť spôsobom, ktorý zodpovedá ich povahe a spoločnému poslaniu resp. záujmu. V danej veci predmetom zrušenia a vyporiadania bola taká pozemková nehnuteľnosť, ktorej reálna del'ba nebola, vzhľadom na účel jej využitia, dobre možná. Preto súd zrušil podielové spoluvlastníctvo strán k predmetným nehnuteľnostiam a vyporiadal ho spôsobom, že prikázal tieto nehnuteľnosti do výlučného vlastníctva žalobcu. Prihliadol pritom na skutočnosť, že reálna del'ba týchto pozemkov nebola dobre možná, ako aj na to, že žalovaná predmetné nehnuteľnosti neužíva. Nakoľko sa žalovaná k žalobe písomne nevyjadrila (napriek jej riadnemu doručeniu), súd vychádzal z toho, že s podanou žalobou v plnom rozsahu súhlasila. Pri určení výšky výplaty súd vychádzal z priemernej ceny ornej pôdy nehnuteľností, ktoré boli ocenené znaleckým posudkom č. 08/2019 zo dňa 18.11.2019, t. j. 0,3193/m², spolu vo výške 8.874,67 eura. O trovách konania rozhodol podľa § 257 CSP.

5. Odvolací súd považoval napadnuté rozhodnutie za vecne správne. Poukázal na to, že súd prvej inštancie v dostatočnom rozsahu zistil skutkový stav veci, dôkazy vyhodnotil v súlade s ust. § 191 ods. 1 CSP, rozhodnutie náležite odôvodnil, pričom odôvodnenie rozhodnutia súdu prvej inštancie má náležitosti podľa § 220 ods. 2 CSP. Odvolací súd sa s rozhodnutím súdu prvej inštancie, ako aj s jeho dôvodmi, v celom rozsahu stotožnil a v ďalšom na tieto odkázal. Nad rámec dôvodov súdu prvej inštancie a v nadväznosti na jednotlivé odvolacie námietky, odvolací súd uviedol, že podielové spoluvlastníctvo je spoločenstvo vlastníckych práv, ktoré je založené na zásade dobrovoľnosti; ak nedôjde k dohode, ktorýkoľvek spoluvlastník môže kedykoľvek požiadať súd o zrušenie spoluvlastníctva a o jeho vyporiadanie; toto právo vyplýva zo zásady, že nikto nemôže byť spravodlivo nútený k tomu, aby zotrval v spoluvlastníckom vzťahu, ak mu to z akýchkoľvek dôvodov nevyhovuje. Súd podielové spoluvlastníctvo ako celok najskôr zruší (zákon exemplifikatívne neuvádza dôvody, pre ktoré možno podielové spoluvlastníctvo zrušiť), a potom v tom istom konaní vykoná jeho vyporiadanie; pritom je povinný postupovať podľa zákonom ustanoveného poradia; nie je síce viazaný návrhmi, ani vzájomnými návrhmi strán sporu, ale ani on nemôže proti vôli spoluvlastníka prikázať mu za náhradu celú vec, alebo

len jej reálnu časť, zodpovedajúcu výške jeho spoluvlastníckeho podielu. S konštitutívnou povahou rozhodnutia súdu o zrušení spoluvlastníctva a o jeho vyporiadaní súvisí aj nevyhnutnosť vyriešiť všetky otázky, ktoré sú medzi účastníkmi sporné a ktoré v rámci novej úpravy právneho vzťahu vyžadujú riešenie.

6. V tomto smere odvolací súd potom poukázal na to, že najprirodzenejším a najčastejším spôsobom likvidácie spoluvlastníckych vzťahov je rozdelenie vecí medzi spoluvlastníkmi podľa výšky ich podielov. Predpokladom použitia tohto spôsobu vyporiadania spoluvlastníctva však je, že ide o deliteľnú nehnuteľnú vec (z technického, aj právneho hľadiska) a že jej rozdelenie je aj funkčne opodstatnené, t. j. vtedy, keď jej rozdelením vzniknú samostatné veci, slúžiace ich vlastníkom aj naďalej spôsobom, ktorý zodpovedá ich povahe a spoločenskému poslaniu (záujmu) a rozdelenie je možné zapísať vkladom práva do katastra nehnuteľností. Prvá možnosť vyporiadania podielového spoluvlastníctva reálnym rozdelením podľa spoluvlastníckych podielov nevyklučuje, aby sa v prípadoch hodných osobitného zreteľa vyporiadanie reálnym rozdelením uskutočnilo pri plošnom rozdelení inak, než v presnom pomere k spoluvlastníckym podielom (napr. pri nerovnakej kvalite vydelených častí, pri nerovnakých prístupových možnostiach a pod.); tieto nerovnosti treba vyjadriť primeranou peňažnou náhradou, teda tzv. kombinovaným spôsobom vyporiadania.

7. Ak nie je rozdelenie vecí dobre možné, súd použije ďalší spôsob zrušenia a vyporiadania spoluvlastníctva, ktorým je prikázanie jednému alebo viacerým spoluvlastníkom za primeranú náhradu; pre rozhodnutie o zrušení a vyporiadaní podielového spoluvlastníctva súdom, a to nielen rozdelením vecí, ale aj prikázaním doterajšej spoločnej veci niektorému (niektorým) zo zostávajúcich podielových spoluvlastníkov za primeranú náhradu, Občiansky zákonník v §142 ods.1 druhá a tretia veta zakotvuje tri kritériá: veľkosť spoluvlastníckych podielov, účelné využitie vecí a prípadné násilné správanie podielového spoluvlastníka voči ostatným spoluvlastníkom (tzv. objektívne predpoklady). Predmetom zrušenia a vyporiadania podielového spoluvlastníctva je vždy celá vec (nie diel); tento spôsob vyporiadania prichádza do úvahy len vtedy, keď aspoň jeden zo spoluvlastníkov prejavuje o celú vec záujem; subjektívnym predpokladom tohto spôsobu vyporiadania spoluvlastníctva je teda súhlas spoluvlastníka, ktorému má byť vec prikázaná a jeho solventnosť (má dostatok financií na vyplatenie svojho podielu - pozri rozhodnutie Najvyššieho súdu ČR sp. zn. 22Cdo/1346/2002, alebo Ústavný súd ČR III.ÚS 687/2004).

8. Nariadenie predaja vecí a rozdelenie výťažku medzi spoluvlastníkmi podľa podielov je najmenej častá forma vyporiadania podielového spoluvlastníctva; prichádza do úvahy len tam, kde vec nemôže byť reálne rozdelená, ani prikázaná spoluvlastníkovi, lebo žiadny zo spoluvlastníkov nemá o ňu záujem. Napriek zásade, že nikto nemôže byť spravodlivo nútený, aby zotrval v spoluvlastníckom vzťahu, je možné výnimočne spoluvlastníctvo nezrušiť a nevyporiadať; súd návrh zamietne len v prípade, keď nemožno zrušiť a vyporiadať podielové spoluvlastníctvo reálnym rozdelením vecí. Súčasne však pre taký postup súdu musí byť splnená ďalšia podmienka - existencia dôvodov hodných osobitného zreteľa, ktoré dôvody musí súd v každej veci veľmi starostlivo skúmať.

9. Odvolací súd s ohľadom na okolnosti danej veci, poukázal na to, že žalobca a žalovaná sú podielovými spoluvlastníkmi nehnuteľností s tým, že žalobca, po neúspešnej výzve na uzatvorenie dohody o zrušení a vyporiadaní podielového spoluvlastníctva, sa tohto nároku domáhal súdnou cestou. Súd prvej inštancie doručil žalovanej opis žaloby aj jej rozšírenie, spolu s výzvou na vyjadrenie k žalobe; súčasne jej doručil aj výzvu na vyjadrenie podľa §177 ods. 2 písm. b/ CSP, spolu s poučením podľa §157 ods. 2 CSP, t. j. že v prípade, ak tlačivo v lehote 15 dní od jeho doručenia nezašle súdu, bude súd predpokladať, že nemá námietky voči tomu, aby bolo vo veci rozhodnuté bez nariadenia pojednávania. Následne súd prvej inštancie dňa 04.08.2022 vytýčil termín na verejné vyhlásenie rozsudku na deň 17.08.2022. Oznámenie o termíne verejného vyhlásenia rozsudku bolo z úradnej tabule súdu zvesené dňa 17.08.2022; dňa 17.08.2022 súd prvej inštancie verejne vyhlásil rozsudok, ktorý v zákonnej lehote písomne vypracoval aj expedoval sporovým stranám.

10. Ohľadne tohto procesného postupu súdu prvej inštancie, odvolací súd uviedol, že ustanovenia Civilného sporového poriadku (CSP) prikazujú súdom rozhodovať rozsudkom a uznesením; rozsudok je potrebné vyhlásiť vždy verejne, a to na pojednávaní, alebo za splnenia procesných podmienok bez nariadenia pojednávania (§157 ods.2, §177 ods. 2 písm. b/). Jednou z možností je verejne vyhlásiť rozsudok bez nariadenia pojednávania za súhlasu strán, ktorý však nemusí byť výslovný: ustanovenie §157 ods. 2 CSP umožňuje súdu poučiť strany, že pre prípad, že nemajú námietky proti rozhodnutiu vo

veci bez nariadenia pojednávania a podpísané tlačivo o tomto ne/súhlase súdu v určenej lehote nedoručia, bude súd predpokladať, že námietky proti rozhodnutiu vo veci bez nariadenia pojednávania nemajú. Žiadne procesné ustanovenia nebránili súdu prvej inštancie postupovať v zmysle vyššie uvedených ustanovení aj v danej veci. Odvolací súd potom podotkol, že uznesenie súdu prvej inštancie, obsahujúce výzvu na vyjadrenie spolu so žalobou, prílohami a rozšírením žaloby bolo žalovanej zaslané dňa 08.07.2022 poštou z dôvodu, že pri odosielaní elektronicky počítač vykazoval chybové hlásenia a prílohy nebolo možné odoslať; poštová doručka o doručení uvedených súdnych listín preukazovala prevzatie týchto súdnych zásielok žalovanou (jej splnomocnencom) dňa 13.07.2022. Ani po tomto dni a ani po dni 04.08.2022, kedy súd prvej inštancie vo veci vytýčil termín verejného vyhlásenia rozsudku, ktorý zverejnil nielen na úradnej tabuli súdu, ale aj na webovej stránke Ministerstva spravodlivosti, a ktorý bol dostupný širokej verejnosti a teda aj sporovým stranám, sa žalovaná nezaujímalá o dôvod doručenia súdnych zásielok inak, ako elektronicky. Pokiaľ žalovaná namietala, že sa o nedoručení jej vyjadrenia ku žalobe súdu prvej inštancie dozvedela až zo samotného rozsudku (až vtedy zistila, že pri doručovaní došlo ku technickému zlyhaniu), podľa odvolacieho súdu nebolo možné túto skutočnosť považovať za dôvod, ktorý by bolo potrebné zohľadniť pri rozhodovaní o jej odvolaní. Odvolací súd sa tiež stotožnil s vyjadrením žalobcu, že žalovaná bola v konaní nečinná a rozhodnutie súdu prvej inštancie bolo adekvátne tomuto jej procesnému správaniu; žalovaná nepoprela tvrdenia žalobcu a nezospornila dôkazy ním predložené. I keď konanie o zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva predstavuje súdne konanie, v ktorom súd nie je striktne procesne viazaný návrhmi strán sporu vo vzťahu k petitu, a naopak je prísne viazaný poradím vyporiadania podielového spoluvlastníctva hmotnoprávnym predpisom (Občiansky zákonník), procesné ustanovenia o kontradiktórnosti konania súdu neumožňujú nahrádzať procesnú aktivitu strán sporu; zákonná a sudcovská koncentrácia časovo obmedzujú strany sporu na predkladanie dôkazov a prednes ich tvrdení.

11. V kontexte vyššie uvedeného, následne odvolací súd k jednotlivým odvolacím námietkam uviedol, že súd prvej inštancie zrušil a vyporiadal podielové spoluvlastníctvo sporových strán, pričom správne určil primeranú náhradu za prikázané nehnuteľnosti s odkazom na závery predloženého súkromného znaleckého posudku. Poukázal na to, že súd prvej inštancie sa dostatočne vysporiadal s vykonanými dôkazmi aj vo vzťahu k účelnému využitiu veci a primeranosti náhrady v zmysle §142 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Súhlasil s názorom žalovanej, že pri rozhodovaní o zrušení podielového spoluvlastníctva je často nevyhnutné, aby súd riešil všetky otázky, ktoré so zrušením spoluvlastníctva súvisia a ktoré sú medzi spoluvlastníkmi sporné, avšak v danej veci, s ohľadom na jej pasivitu, žiadne sporné otázky nevyvstali. Nakoľko žalovaná v odvolaní len spomenula, že v rámci zrušenia spoluvlastníctva sa vykonáva aj vyporiadanie v tzv. širšom zmysle, odvolací súd túto poznámku vyhodnotil len ako teoretické východisko k uvedenej problematike a bližšie sa ňou už nezaoberal.

12. Za nedôvodnú, označil odvolací súd námietku žalovanej o využití nehnuteľností po zrušení a vyporiadaní spoluvlastníctva k nim a jej prikázaniu žalobcovi, keďže súd prvej inštancie dostatočne jasne a zrozumiteľne uviedol, že rozdelenie veci nebolo dobre možné, a preto prikázal vec za primeranú náhradu spoluvlastníkovi. V danej veci išlo o ornú pôdu o rozlohe 83.368 m²; žalobca bol jej spoluvlastníkom v podiele 2/3; dôvody na jej reálne rozdelenie, pri absencii návrhu na takéto možné riešenie, potom nezistil ani odvolací súd. S uvedeným potom súvisela i odpoveď na odvolaciu námietku žalovanej, ohľadom účelného využitia veci a primeranosti náhrady. Odvolací súd v tomto smere poukázal na to, že žalobca má v predmete činnosti svojho podnikania poľnohospodársku výrobu a je väčšinovým spoluvlastníkom sporných nehnuteľností, na ktorých hospodári. Preto bol aj odvolací súd zhodne so súdom prvej inštancie názoru, že to bol práve žalobca, ktorého bolo potrebné považovať za toho spoluvlastníka, ktorému bolo potrebné prikázať nehnuteľnosti v celosti, navyše, ak s tým tento súhlasil a bol dostatočne solventný na vyplatenie požadovanej náhrady ustupujúcemu spoluvlastníkovi - žalovanej. K námietke žalovanej, že súd prvej inštancie nevenoval dostatočnú pozornosť vysvetleniu, prečo nepristúpil k rozdeleniu žalovaných nehnuteľností po zrušení podielového spoluvlastníctva, odvolací súd (zhodne s názorom žalobcu) uviedol, že žalovaná v tomto smere nenavrhla spôsob rozdelenia pozemkov za účelom ich riadneho využitia a ani neuviedla dôvody, pre ktoré by práve tento spôsob vyporiadania podielového spoluvlastníctva bol tým najvhodnejším, rešpektujúc pritom skutočnosť, že išlo o ornú pôdu, poľnohospodársky užívanú práve žalobcom. Spochybnenie správnosti takéhoto rozhodnutia súdu prvej inštancie v odvolacom konaní, pri rešpektovaní ustanovenia §366 CSP, nemohlo potom viesť ku inému

rozhodnutiu odvolacieho súdu, než ku akému tento súd dospel.

13. Na tomto mieste odvolací súd zdôraznil, že hoci súd v konaní o vyporiadanie podielového spoluvlastníctva nebol viazaný návrhom strany sporu, nemohol celkom nahrádzať aktivitu strany sporu. Z obsahu spisu nevyplývalo, žeby žalovaná predložila konkrétny návrh rozdelenia pozemkov, alebo predložila dôkaz o deliteľnosti nehnuteľností; žalovaná zostala pasívna, žiadne tvrdenia neprodukovala ani žiaden dôkaz na preukázanie tohto tvrdenia nepredložila. Už z predchádzajúcej rozhodovacej činnosti bolo pritom odvolaciemu súdu známe, že rozčlenenie sporných parciel by zhoršilo ich užívanie a hospodárenie na nich, najmä pri snahe o ekologické hospodárenie; preto bol daný záujem na zachovaní celistvosti parciel, čo zaručovalo len prikázanie nehnuteľností do výlučného vlastníctva jedného zo spoluvlastníkov (v danom prípade žalobcu), pri súčasnom uložení povinnosti vyplatiť spoluvlastnícky podiel žalovanej. K tvrdeniu žalovanej o tom, že by vedela spoločnú nehnuteľnosť využiť účelnejšie ako žalobca; že vyčlenený spoluvlastnícky podiel by využila pre plnenie reštitučných nárokov, odvolací súd dodal, že toto svoje tvrdenie žalovaná bližšie nerozvinula, pričom potvrdenie Okresného úradu Rimavská Sobota pozemkový a lesný odbor, pozemkové oddelenie len preukazovalo, že ku sporným parcelám nebol evidovaný (sa nevzťahoval) žiadny nevybavený reštitučný nárok. Na jeho predloženie, ako aj na predloženie ďalších listinných dôkazov žalovanou až v odvolacom konaní, potom nebolo možné prihliadať (§ 366 CSP). Uvedené bolo možné vzťahnúť aj k odvolacej námietke vo vzťahu ku náhradovej cene, kedy mal odvolací súd za to, že znalecký posudok, predložený žalobcom, ktorého závery žalovaná v konaní nenamietala, bol vyhotovený v súlade s §18 ods. 4 zákona č. 180/1995 Z. z. a judikatúrou, uvádzanou žalovanou, t. j. po zistení všeobecnej (trhovej) ceny nehnuteľností. Nespochybenie všeobecnej ceny nehnuteľností, stanovenej znaleckým posudkom žalovanou, viedlo aj odvolací súd ku záveru o správnosti rozhodnutia súdu prvej inštancie aj v tomto napadnutom výroku.

14. S poukazom na § 366 CSP neobstál ani odkaz žalovanej na ďalšie dôkazy - poukaz na zmluvy o prevode vlastníctva zo žalovanej na tretie subjekty.

15. Odvolací súd tiež preskúmal výrok o trovách konania (ako závislý výrok), pričom aj tento považoval za správny. V zhode so súdom prvej inštancie konštatoval, že rozhodnutie vo veci bolo rozhodnutím vydaným v záujme spoluvlastníkov; zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva upravoval Občiansky zákonník v §142, z ktorého vyplývalo, že návrh na zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva mohol podať ktorýkoľvek zo spoluvlastníkov, súd nebol viazaný návrhom na spôsob vyporiadania podielového spoluvlastníctva pre charakter sporu, tzv. iudicium duplex - konanie sa mohlo začať aj na návrh žalovanej, ale aj z dôvodu, že výpočet spôsobov a poradia vyporiadania podľa §142 ods. 1 Občianskeho zákonníka bol pre súd záväzný, čo v praxi znamená, že súd bez ohľadu na návrhy účastníkov postupuje ex offio. Táto skutočnosť sa potom premietla aj do rozhodnutia o náhrade trov konania, keďže išlo o rozhodnutie v záujme účastníkov na obidvoch stranách. V takýchto sporoch aj judikatúra a literatúra nevyklúčujú aplikáciu ustanovenia § 257 CSP na rozhodovanie o trovách konania (porovnaj Králik, M. Podílové spoluvlastníctví v Občianskom zákonníku. Praha: C.H.Beck, 2008, s. 257-258, ako aj judikatúra tam citovaná).

16. O trovách odvolacieho konania rozhodol odvolací súd podľa § 396 ods.1, 2, §251, §252, §255 ods.1 CSP.

17. Proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu podala žalovaná (ďalej len „dovolateľka“) dovolanie, ktorého prípustnosť vyvodzovala z ustanovenia § 420 písm. f) CSP. Namietala zmatečnosť a rozporuplnosť napadnutého rozsudku odvolacieho súdu, za ktorú označila skutočnosť že odvolací súd na jednej strane cituje a odvoláva sa na ustanovenia Občianskeho zákonníka (§ 142 ods. 1) v zmysle ktorého je súd ex offio viazaný poradím vyporiadania podielového spoluvlastníctva, čo znamená, že súd bez ohľadu na návrhy účastníkov postupuje ex offio záväzným poradím vyporiadania, na druhej strane vyčíta žalovanej, že nenavrhl spôsob rozdelenia pozemkov, nepredložila konkrétny návrh ich rozdelenia a neuviedla dôvody, pre ktoré by práve tento spôsob vyporiadania podielového spoluvlastníctva bol tým najvhodnejším. Odvolací súd teda na jednej strane poukazuje na pasivitu žalovanej, ktorá neprodukovala žiadny dôkaz na preukázanie svojich tvrdení o reálnom rozdelení pozemku, na druhej strane hovorí o svojej vlastnej povinnosti ex offio skúmať reálnu deliteľnosť, nakoľko nie je viazaný návrhmi strán konania. V ďalšom poukázala na to, že v konaní o zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva súd nie je viazaný žalobným návrhom ohľadom spôsobu vyporiadania. Každá zo strán má postavenie žalobcu aj žalovaného bez ohľadu na to, kto žalobu podal, žalobou sú uplatňované rovnaké práva oboch strán sporu. Súd je povinný ex offio skúmať, či je nehnuteľnosť reálne deliteľná a či je jej rozdelenie

dobré možné. V danej veci predmetom konania bolo zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva k parc. č. 427, orná pôda o výmere 83 368 m², evidovanej na LV č. 126, pre kat. úz. Figa, kde žalobca bol vlastníkom podielu 2/3 - 55 578,7 m² a žalovaná podielu 1/3 - 27 789,3 m². Podľa ustálenej judikatúry súdov pozemok je v zásade vždy deliteľný, ak reálne rozdelenie nie je v rozpore s ustanoveniami § 23 ods. 1 zákona číslo 180/1995 Z.z. o niektorých opatreniach na usporiadanie vlastníctva k pozemkom o zákaze drobenia pôdy. V danom prípade by reálnym rozdelením spornej parcely podľa podielov podielových spoluvlastníkov vznikli parcely väčšie ako 3000 m², t. j. reálne rozdelenie by bolo v súlade s týmto ustanovením. Ak je predmetom vyporiadania poľnohospodársky alebo lesný pozemok, je vyporiadanie spoluvlastníckych podielov reálnym rozdelením prípustné iba vtedy, ak vznikne pozemok s výmerou väčšou ako 3000 m². Ak táto podmienka nie je splnená, nemôže súd použiť tento spôsob vyporiadania, ale môže rozhodnúť, že pozemky nadobúdajú spoluvlastníci, pri ktorých sú najlepšie podmienky na ich obhospodarovanie. V odvolacom konaní žalovaná predložila do katastra snímku z ortofotomapy, z ktorej vyplývalo, že sporná parcela je prístupná z verejnej komunikácie po celej svojej dĺžke až z dvoch strán a súčasne navrhla prizvať do konania znalca za účelom vypracovania geometrického plánu. Odvolací súd sa s daným návrhom žalovanej vo svojom rozsudku žiadnym spôsobom nevysporiadal. Zmätočnosť spočívajúca vo vzájomne si odporujúcej argumentácii odvolacieho súdu, je najviac viditeľná v tom, kde odvolací súd uvádza, že nie je viazaný návrhom strany sporu, súčasne však uvádza, že žalovaná nepredložila konkrétny návrh rozdelenia pozemkov, respektíve dôkaz o ich deliteľnosti. Na jednej strane teda odvolací súd vyčíta žalovanej nepredloženie dôkazov o reálnom rozdelení pozemkov, súčasne však konštatuje, že návrhmi strán sporu nie je viazaný, pretože je ex offo viazaný poradím vyporiadania podielového spoluvlastníctva podľa § 142 ods. 1 Občianskeho zákonníka bez ohľadu na návrhy účastníkov. Ani prípadná pasivita strán konania pred súdom nemá potom žiaden vplyv na povinnosť súdu ex offo skúmať záväzné poradie spôsobov vyporiadania podielového spoluvlastníctva, čo predpokladá zabezpečenie si aspoň základných dôkazov samotným súdom. Navyše, súčasťou spisu nebol znalecký posudok spornej parcely (žalobca doložil do konania len znalecký posudok z roku 2019 - starý 3 roky, ktorý sa týkal úplne iných parciel ako bol predmet konania). Súd potom určil primeranú náhradu svojvoľne, bez opory v dôkazoch. Ani súd prvej inštancie nedisponoval mapou spornej parcely (hoci ju bolo možné voľne stiahnuť z internetu), z ktorej by vedel posúdiť možný prístup podielových spoluvlastníkov k parcele po jej reálnom rozdelení. Mapa bola predložená až žalovanou v odvolacom konaní, s ktorým dôkazom, sa odvolací súd nezaoberal, ani sa k nemu nevyjadril. Žalovaná má za to, že nenáležitým odôvodnením napadnutého rozhodnutia, nevysporiadaným sa s podstatnými námietkami žalovanej, zmätočnosťou a vzájomným protirečením, došlo k porušeniu jej procesných práv v takej miere, že možno konštatovať porušenie práva na spravodlivý proces zaručený v článku 6 ods. 1 Dohovoru a článku 46 ods. 1 Ústavy SR, čím je daná prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP.

17.1. V ďalšom žalovaná namietala, že súd prvej inštancie rozhodol bez nariadenia pojednávania, bez splnenia podmienok vyžadovaných zákonom. Žalovanej bola doručená výzva, aby sa vyjadrila k žalobe doručenej súdu 19.04.2022 a k jej rozšíreniu zo dňa 24.06.2022. Žalovaná sa však k žalobe, ktorá bola doručená súdu dňa 19.04.2022 nemohla vyjadriť, pretože takáto žaloba datovaná 19.04.2022 žalovanej nebola nikdy doručená. Žalovanej bola doručená len žaloba z 31.05.2022, ku ktorej ju súd uznesením zo 07.07.2022 nevyzval na vyjadrenie. V predmetnom uznesení bola žalovaná navyše nesprávne poučená, že keď sa bez vážneho dôvodu nevyjadrí, môže súd aj bez nariadenia pojednávania rozhodnúť rozsudkom pre zmeškanie, ktorým žalobe vyhovie (§ 273 CSP). Rozsudok pre zmeškanie však v danom spore nebolo možné vydať, nakoľko ide o konanie o zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva, a teda nejde o spor na podklade žaloby podanej podľa § 137 písm. a) CSP. Žaloba o zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva žalobou podľa § 137 písm. b) CSP, t. j. žalobou o nároku na usporiadanie práv a povinností strán, ak určitý spôsob usporiadania vzťahu medzi stranami vyplýval z osobitného predpisu, o ktorej nemôže byť rozhodnuté rozsudkom pre zmeškanie. Žalovanej súd doručil aj tlačivo, v ktorom ju vyzval, aby sa v zmysle § 177 ods. 2 písm. b) CSP vyjadrila, či súhlasí, aby bolo rozhodnuté bez nariadenia pojednávania s tým, že v prípade ak podľa § 157 ods. 2 CSP tlačivo v určenej lehote nezašle, bude súd predpokladať, že nemá námietky voči tomu, aby bolo vo veci rozhodnuté bez nariadenia pojednávania. Bez nariadenia pojednávania však môže súd rozhodnúť len za predpokladu, že s tým súhlasia všetky strany v konaní. Súčasťou spisu však nebol súhlas žalobcu s takýmto postupom, žalobca súhlas s rozhodnutím bez nariadenia pojednávania neuviedol ani vo svojej

žalobe, ani v inom písomnom vyjadrení, ktoré by sa nachádzalo v spise. Rozhodnutím bez nariadenia pojednávania za súhlasu strán bude taká procesná situácia, keď strany nielenže budú súhlasiť s rozhodnutím bez nariadenia pojednávania, ale ich tvrdenia nebudú po úkonoch podľa § 167 CSP sporné. Úkony podľa § 167 CSP voči žalovanej urobené neboli, keďže žalovaná nebola vyzvaná podľa § 167 ods. 2 CSP na vyjadrenie sa k žalobe zo dňa 31.05.2022 (teda tej, na podklade ktorej bolo rozhodnuté v súdnom konaní). Ustanovenie § 177 CSP navyše hovorí o nutnosti dania súhlasu s rozhodnutím bez pojednávania. Súhlas s rozhodnutím bez nariadenia pojednávania môže ktorákoľvek zo strán prejavíť ich podaním urobeným písomne, a to buď v listinnej podobe, alebo v elektronickej podobe, pričom, ak bolo podanie urobené v elektronickej podobe bez autorizácie podľa osobitného predpisu, treba takýto súhlas doplniť buď v listinnej podobe, alebo autorizovane v elektronickej podobe podľa osobitného predpisu. Žalovaná nikdy nedala písomný súhlas s rozhodnutím veci bez nariadenia pojednávania, pričom postup súdu podľa § 157 ods. 2 CSP nebol v danom prípade možný, nakoľko ten je možné použiť len v prípade, ak je možné rozhodnúť rozsudkom pre zmeškanie podľa § 273 CSP, čo nebol daný prípad. Uvedené je podporené i tým, že voči žalovanej súd neurobil úkony podľa § 167 CSP, t. j. nevyzval ju na vyjadrenie sa k žalobe, ktorá bola podkladom pre rozhodnutie v súdnom konaní.

18. Žalobca vo vyjadrení k dovolaniu, navrhol dovolanie odmietnuť. Poukázal na to, že žalovaná bola v konaní pred súdom prvej inštancie pasívna, k žalobe sa nevyjadрила a v konaní nepredložila žiaden dôkaz o tom, že tak neurobila z dôvodov, ktoré nemohla ovplyvniť. Žalovaná konkludentne súhlasila s rozhodnutím veci bez nariadenia pojednávania. K reálnej delbe nehnuteľností uviedol, že túto nebolo možné realizovať tak, aby žalobca aj žalovaná získali do výlučného vlastníctva časti pozemkov, ktorých hospodárske využitie by nebolo ich polohou obmedzené. Žalovaná pritom opomína, že zrušiť a vyporiadať podielové spoluvlastníctvo môžu spoluvlastníci kedykoľvek vzájomnou dohodou, pri ktorej vôbec nie sú viazaní poradiť podľa § 142 Občianskeho zákonníka. Rozhodnutie o zrušení podielového spoluvlastníctva spôsobom, ako to urobil súd, nie je v rozpore s hmotným právom. Obsah dovolania nasvedčuje tomu, že žalovaná je toho názoru, že § 142 Občianskeho zákonníka znamená, že konanie o zrušení a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva nie je civilným sporovým konaním, ktorého výsledok závisí od procesnej aktivity alebo pasivity strán, a že súd má túto aktivitu strán suplovať a samostatne vykonávať aj také dôkazy, ktoré strany nenavrhli a dokonca dôkazy, ktorými bude sám súd, namiesto žalovanej, vyvracať tvrdenia žalobcu. Takýto záver však znenie CSP neumožňuje. To, že súd akceptoval tvrdenie žalobcu o tom, že vec, ktorá je predmetom vyporiadania nie je reálne deliteľná v situácii, kedy toto skutkové tvrdenie žalobcu žalovaná účinne nepoprela, neznamená, že nepostupoval v súlade s ustanovením § 142 Občianskeho zákonníka. Pri pasivite žalovanej, ktorá bola súdom náležite poučená, musel vychádzať z toho, že sa jedná o skutočnosť, ktorá medzi stranami nie je sporná. Okrem toho súd musel zohľadniť to, že žalobcovi nemožno uložiť negatívne dôkazné bremeno, t. j. dokázať, že vec nie je reálne deliteľná. Ak by to chcela žalovaná účinne poprieť, mala súdu predložiť dôkaz o opaku, teda, že nehnuteľnosť deliteľná je a súčasne, akým spôsobom, aby bolo možné jej hospodárske využitie. Žalobca uvádzal, že to možné nie je a na tomto svojom tvrdení i naďalej trvá. Za danej situácie nie je námietka žalovanej v tom smere, že súd pri zrušení spoluvlastníctva nepostupoval v súlade s ustanovením § 142 Občianskeho zákonníka, opodstatnená. Takáto námietka dovolací dôvod nezakladá a preto i žalovaná namieta iba nedostatky v odôvodnení rozsudku. Tieto však nie sú takej intenzity, že by došlo k porušeniu práva žalovanej na spravodlivý proces. Na dôvodoch uvedených v bode 16.3. rozsudku odvolacieho súdu žalobca nevidí nič zmatečné. Rozsudok odvolacieho súdu je zrozumiteľný a odpovedá na všetky odvolacie námietky žalovanej. Žalovaná sa podaním dovolania iba snaží zhojiť následky svojej procesnej pasivity v konaní pred súdom prvej inštancie. Žalovaná ani k odvolaniu nepripojila dôkaz o spôsobe delby, aký navrhovala. Hoci takýto dôkaz v štádiu odvolacieho konania prípustný nie je, žalobca by očakával jeho predloženie spoločne s dôkazom o tom, že na súde prvej inštancie nebola žalovaná procesne pasívna.

19. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „dovolací súd“) príslušný na rozhodnutie o dovolaní (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu, v neprospech ktorej bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) po preskúmaní, či dovolanie obsahuje zákonom predpísané náležitosti (§ 428 CSP) a či sú splnené podmienky podľa § 429 CSP, v rámci dovolacieho prieskumu dospel k záveru, že dovolanie je nielen

prípustné, ale aj dôvodné.

20. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

21. Podľa § 420 písm. f) CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

22. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolač dôvod sa vymedzí tak, že dovolaateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

23. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky (I. ÚS 26/94), v ktorom sa uplatnia všetky zásady súdneho rozhodovania v súlade so zákonmi a pri aplikácii ústavných princípov. Pod porušením práva na spravodlivý proces (vo všeobecnosti) treba rozumieť taký postup súdu, ktorým sa účastníkom konania znemožní realizácia tých procesných práv, ktoré im právna úprava priznáva za účelom zabezpečenia spravodlivej ochrany ich práv a právom chránených záujmov.

24. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f) CSP, sú: a) zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b) nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia, a to v takej miere (intenzite), v dôsledku ktorej došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky (I. ÚS 26/94), v ktorom sa uplatnia všetky zásady súdneho rozhodovania v súlade so zákonmi a pri aplikácii ústavných princípov. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle citovaného ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca a ktoré (porušenie) tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie veci za prítomnosti strany sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a na rozhodnutie o riadne uplatnenom nároku spojené so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutia spravodlivosti).

25. Žalovaná prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP vyvodzovala predovšetkým z nesprávneho procesného postupu súdu prvej inštancie, ktorým tento rozhodol bez nariadenia pojednávania, avšak bez toho, aby mal na to splnené zákonné podmienky. V tomto smere namietala, že jej nikdy nebola doručená žaloba z 19.4.2022 (bola jej doručená len žaloba z 31.5.2022) a preto sa k nej nemohla vyjadriť (súd ju zároveň uznesením zo 7.7.2022 nevyzval na vyjadrenie sa k žalobe z 31.5.2022, ale k žalobe z 19.4.2022), že bola v predmetnom uznesení nesprávne poučená o možnosti rozhodnúť rozsudkom pre zmeškanie, hoci tento v danej veci vydaný byť nemohol (nešlo totiž o žalobu podanú podľa § 137 písm. a) CSP), a napokon, že nikdy nedala (a zároveň nedal ani žalobca) písomný

súhlas s rozhodnutím veci bez nariadenia pojednávania, s tým, že v danej veci nebolo možné postupovať podľa § 157 ods. 2 CSP, nakoľko takýto postup by bol možný len v prípade, ak by sa v danej veci dalo rozhodnúť rozsudkom pre zmeškanie podľa § 273 CSP (čo nebol daný prípad) a navyše súd neurobil úkony podľa § 167 ods. 2 CSP, t. j. nevyzval ju na vyjadrenie sa k žalobe, ktorá bola podkladom pre rozhodnutie v súdnom konaní (teda k žalobe z 31.5.2022, ale ju vyzval na vyjadrenie sa k žalobe zo dňa 19.04.2022, ktorá jej nebola nikdy doručená).

26. Podľa § 157 ods. 2 CSP, ak súd vyzve stranu, aby sa vyjadrila o určitom návrhu, ktorý sa týka postupu a vedenia konania, môže pripojiť doložku, že ak sa strana v určitej lehote nevyjadrí, bude sa predpokladať, že nemá námietky.

26.1. Podľa § 177 ods. 2 CSP, pojednávanie nie je potrebné nariaďovať, ak a/ ide iba o otázku jednoduchého právneho posúdenia veci, skutkové tvrdenia strán nie sú sporné a hodnota sporu bez príslušenstva neprevyšuje 2 000 eur, b/ strany s rozhodnutím vo veci bez nariadenia pojednávania súhlasia alebo c/ to ustanovuje tento zákon.

26. 2. Podľa § 167 ods. 1 CSP, ak súd neodmietol žalobu podľa § 129 alebo nerozhodol o zastavení konania, doručí žalobu spolu s prílohami žalovanému do vlastných rúk.

26.3. Podľa § 167 ods. 2 CSP, spolu s doručením žaloby súd žalovaného vyzve, aby sa v lehote určenej súdom k žalobe písomne vyjadril, a ak uplatnený nárok v celom rozsahu neuzná, uviedol vo vyjadrení rozhodujúce skutočnosti na svoju obranu, pripojil listiny, na ktoré sa odvoláva, a označil dôkazy na preukázanie svojich tvrdení.

26.4. Podľa § 167 ods. 3 CSP, ak žalovaný uplatnený nárok v celom rozsahu neuzná alebo súd neurobí iné vhodné opatrenia, súd doručí vyjadrenie žalovaného žalobcovi do vlastných rúk a umožní mu vyjadriť sa v lehote určenej súdom. Žalobca uvedie ďalšie skutočnosti a označí dôkazy na preukázanie svojich tvrdení; na neskôr predložené a označené skutočnosti a dôkazy súd nemusí prihliadnuť. Súď poučí žalobcu o následkoch sudcovskej koncentrácie konania.

26.5. Podľa § 167 ods. 4 CSP, ak súd neurobí iné vhodné opatrenia, doručí vyjadrenie žalobcu podľa odseku 3 žalovanému do vlastných rúk a umožní mu, aby sa k nemu vyjadril v lehote určenej súdom. Žalovaný uvedie ďalšie skutočnosti a označí dôkazy na svoju obranu; na neskôr predložené a označené skutočnosti a dôkazy súd nemusí prihliadnuť. Súď poučí žalovaného o následkoch sudcovskej koncentrácie konania.

27. V danej veci potom dovolací súd z obsahu spisu zistil, že žalobca podal na Okresný súd Rimavská Sobota žalobu o zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva k parc. č. XXX, orná pôda, o výmere 83.368 m², kat. úz. U., evidovanej na LV č. XXX. Žaloba je datovaná dňom 31.5.2022. Dňa 24.6.2022 doručil žalobca súdu podanie, ktorým rozšíril svoju žalobu o zrušenie podielového spoluvlastníctva a jeho vyporiadanie aj k pozemku par. registra E č. XX, lesný pozemok, o výmere 29 m², kat. úz. Figa, evidovanej na LV č. 178. Na výzvu súdu žalobca podaním z 24.6.2022 (č. l. 61) zároveň oznámil, že súhlasí s rozhodnutím veci bez nariadenia pojednávania (§ 177 ods. 2 písm. b/ CSP). Dňa 13.7.2022 (č. l. 64 spolu s úradným záznamom na č. l. 68) bolo žalovanej doručené (prostredníctvom pošty potom, čo elektronické doručovanie vykazovalo chybu pri doručovaní príloh žaloby) uznesenie súdu prvej inštancie zo 7.7.2022, č. k. 17C 53/2022-65, ktorým ju tento vyzval na vyjadrenie sa k žalobe a k jej rozšíreniu, ďalej k tomu, aby uviedla skutočnosti na svoju obranu, pripojila listiny, na ktoré sa odvoláva a označila dôkazy na preukázanie svojich tvrdení. V tomto uznesení bola žalovaná zároveň poučená o tom, že ak si túto povinnosť bez vážneho dôvodu nesplní, súd môže aj bez nariadenia pojednávania vo veci rozhodnúť rozsudkom pre zmeškanie, ktorým žalobe vyhovie (§ 273 CSP). Spolu s týmto uznesením bola žalovanej doručená aj samotná žaloba, jej rozšírenie, ako aj výzva (tlačivo vz. 04), či súhlasí/nesúhlasí, aby vo veci bolo rozhodnuté bez nariadenia pojednávania podľa § 177 ods. 2 písm. b/ CSP. V tejto výzve bola žalovaná zároveň poučená o tom, že ak toto tlačivo v určenej lehote súdu nezašle, súd bude predpokladať, že nemá námietky voči tomu, aby bolo vo veci

rozhodnuté bez nariadenia pojednávania. Z obsahu spisu bolo pritom zrejmé, že súd žalovanej doručoval žalobu z 31.5.2022 a preto dátum jej označenia ako „žaloby doručenej súdu dňa 19.4.2022“ v uznesení zo 7.7.2022, č. k. 17C 53/2022-65 bol len chybou v písaní. Žalovaná sa v súdom stanovenej lehote k žalobe, ani k jej rozšíreniu písomne nevyjadrila a nezaslala súdu ani vyplnené tlačivo o tom, či súhlasí/nesúhlasí s rozhodnutím veci bez nariadenia pojednávania. Následne súd dňa 4.8.2022 určil termín verejného vyhlásenia rozsudku na deň 17.8.2022. Oznámenie o termíne verejného vyhlásenia rozsudku bolo na úradnej tabuli súdu zverejnené dňa 4.8.2022 a zvesené bolo dňa 17.8.2022. Zo zápisnice z verejného vyhlásenia rozsudku vyplynulo, že sa na ňom nezúčastnila žiadna zo sporových strán, ani ich právni zástupcovia. Dňa 18.8.2022 bol žalovanej doručený rozsudok súdu prvej inštancie, proti ktorému táto dňa 24.8.2022 podala odvolanie, ku ktorému nepripojila žiadne iné listiny. Až vo vyjadrení zo 6.10.2022 k vyjadreniu žalobcu k jej odvolaniu, žalovaná pripojila listinné dôkazy, a to kópiu z ortofotomapy danej nehnuteľnosti, vyjadrenie k žalobe z 27.7.2022, ako aj Zmluvy o prevode vlastníctva uzavreté medzi ňou a NDS, a. s., , ktorými sa snažila preukazovať hodnotu pozemkov.

28. Z uvedeného prehľadu potom vyplýva, že súd žalovanej riadne doručil žalobu s prílohami (vrátane jej rozšírenia), pričom sama žalovaná v dovolaní potvrdila, že jej bola doručená žaloba datovaná dňom 31.5.2022. Takáto žaloba sa aj nachádza v súdnom spise (č. I. až 3), pričom ide o jedinú žalobu podanú v danej veci. Na uvedenom (riadnom doručení žaloby z 31.5.2022 žalovanej) nič nementí ani skutočnosť, že súd prvej inštancie chybné vo svojom uznesení zo 7.7.2022, č. k. 17C 53/2022-65 túto žalobu označil ako „žalobu doručенú súdu dňa 19.4.2022“. V danom prípade išlo výlučne len o chybu v písaní, ktorej sa súd dopustil pri písomnom vypracovávaní uznesenia zo 7.7.2022, ktorá však nemala žiaden vplyv na riadne doručenie (jedinej v konaní podanej) žaloby z 31.5.2022 žalovanej (ktorej doručenie potvrdzuje i samotná žalovaná). Súd prvej inštancie tak žalovanej doručil jedinú, žalobcom v konaní podanú žalobu, a tou bola žaloba z 31.5.2022, ktorú v uznesení, ktorým žalovanú vyzval, aby sa k nej vyjadrila, súd iba chybné označil ako „žalobu z 19.4.2022“ (žaloba z 19.4.2022 nikdy nebola súdu v tomto konaní doručená, pričom aj samotné konanie začalo až dorúčením žaloby z 31.5.2022- pozn. dovolacieho súdu).

28. 1. S uvedeným potom súvisí aj nedôvodne podaná námietka žalovanej, že súd voči nej nepostupoval podľa § 167 ods. 2 CSP, keďže ju nevyzval na vyjadrenie sa k žalobe z 31.5.2022 (ktorá jej bola doručená a mala byť podkladom pre rozhodnutie vo veci), ale ju vyzval na vyjadrenie sa k žalobe z 19.4.2022, ktorá už jej však doručená nebola. Dovolací súd opätovne poukazuje na to, že predmetné konanie začalo výlučne len na podklade žaloby žalobcu z 31.5.2022, s tým, že táto bola žalovanej (dňa 13.7.2022) prostredníctvom pošty aj riadne doručená (čo potvrdzuje aj žalovaná), spolu s výzvou na vyjadrenie sa k nej, a teda vo vzťahu k tejto žalobe, súd prvej inštancie riadne dodržal postup podľa § 167 CSP (žaloba z 19.4.2022 nikdy nebola súdu v tomto konaní doručená, išlo len o chybu v písaní uznesenia zo 7.7.2022 a preto žalovaná ani nebola povinná sa vyjadrovať k žalobe z 19.4.2022).

29. Pokiaľ ide o postup súdu prvej inštancie, ktorým tento vo veci rozhodol bez nariadenia pojednávania, ani v tomto smere neboli dôvodnými námietky žalovanej, že k nemu došlo bez splnenia zákonných podmienok. V tomto smere dovolací súd uvádza, že súd prvej inštancie obom stranám doručil tlačivo (vzor 04), v ktorom ich vyzval, aby súdu oznámili, či súhlasia/nesúhlasia s rozhodnutím veci bez nariadenia pojednávania podľa § 177 ods. 2 písm. b/ CSP. Žalobca takýto súhlas oznámil súdu podaním z 24.6.2022 (č. I. 61) a preto tvrdenie žalovanej, že žalobca tak neurobil ani v žalobe, ani v žiadnom svojom písomnom vyjadrení, sa nezakladá na pravde. Táto výzva zároveň obsahovala poučenie súdu o tom, že ak toto tlačivo strana v určenej lehote súdu nezašle, súd bude predpokladať, že nemá námietky voči tomu, aby bolo vo veci rozhodnuté bez nariadenia pojednávania. Nakoľko (iba) žalovaná si túto povinnosť nesplnila (napriek jej riadnemu doručeniu výzvy), súd vychádzal z toho, že nemá námietky, aby súd vo veci rozhodol bez nariadeného pojednávania. Žalovaná potom tento postup spochybňovala len tým, že súd nebol oprávnený postupovať podľa § 157 ods. 2 CSP, keďže sa nejednalo o spor začatý na podklade žaloby o plnenie (§ 137 písm. a/ CSP) a tento postup bol možný len v prípade, ak by sa v danej veci dalo rozhodnúť rozsudkom pre zmeškanie podľa § 273 CSP (čo nebol posudzovaný prípad).

29. 1. K tomuto dovolací súd uvádza, že z ustanovenia § 157 ods. 2 CSP (ani zo žiadneho iného

ustanovenia CSP) nevyplýva, že doložka súdu v podobe „ak sa strana v určitej lehote nevyjadrí o určitom návrhu, ktorý sa týka postupu a vedenia konania, bude sa predpokladať, že nemá námietky“ je odôvodnená len v prípadoch sporov začatých na podklade žaloby na plnenie, resp. v tých, v ktorých možno rozhodnúť rozsudkom pre zmeškanie podľa § 273 CSP. Tento odsek ustanovenia § 157 CSP potom vychádza z pôvodného § 101 ods. 3 OSP, a teda platí, že pokiaľ súd vyzve stranu, aby sa vyjadrila o určitom návrhu, môže pripojiť do tejto výzvy doložku, že ak sa strana v ustanovenej lehote nevyjadrí, súd bude predpokladať, že nemá námietky. Túto doložku môže súd pripojiť len k výzve na vyjadrenie k návrhu ohľadom postupu a vedenia konania (napr. výzva, či strana súhlasí s návrhom na prikázanie veci inému súdu z dôvodu vhodnosti podľa § 39 ods. 2 CSP), nie však k výzve, v zmysle ktorej sa má strana vyjadriť o návrhu, ktorý sa týka veci samej (napr. výzva žalovanému na vyjadrenie sa k žalobe, výzva žalobcovi na vyjadrenie sa k odporu žalovaného, výzva strane na vyjadrenie sa k odvolaniu a iné).

29.2. Z komentára (ASPI) k ustanoveniu § 177 ods. 2 CSP (upravujúceho prípady, kedy nie je potrebné vo veci nariad'ovať pojednávanie) potom vyplýva, že „pojednávanie nie je potrebné nariad'ovať ani v takých prípadoch, keď nie sú naplnené predpoklady uvedené v písmene a/, predovšetkým v prípadoch, ak je hodnota sporu bez príslušenstva vyššia ako 2 000 eur (keďže v prípade spornosti tvrdení a navrhnutých dôkazov by v mnohých prípadoch nebolo možné vykonať dokazovanie bez nariadenia pojednávania vzhľadom na znenie § 188 CSP), no strany s rozhodnutím vo veci bez nariadenia pojednávania súhlasia. Pokiaľ tento súhlas neobsahuje žaloba alebo následné vyjadrenia strán sporu, môže súd vyzvať strany, či súhlasia s rozhodnutím vo veci bez nariadenia pojednávania. K výzve môže pripojiť doložku podľa § 157 ods. 2 CSP, v ktorej uvedie, že ak sa strana v určitej lehote nevyjadrí, bude sa predpokladať, že nemá námietky s rozhodnutím vo veci bez nariadenia pojednávania. Súhlas musí byť daný vo forme podľa ustanovenia § 125 CSP, súd sa nemôže uspokojiť len s telefonicky daným súhlasom alebo súhlasom zaslaným súdu v elektronickej forme bez autorizácie (e-mailom) a pod.

29.3. Z uvedeného teda vyplýva, že doložku podľa § 157 ods. 2 CSP môže súd pripojiť aj k takej výzve, ktorou strany sporu vyzýva na oznámenie, či súhlasia/nesúhlasia s rozhodnutím veci bez nariadenia pojednávania. Nakoľko v posudzovanej veci bol takýto postup súdu prvej inštancie možný (umožňovalo mu to ust. § 157 ods. 2, § 177 ods. 2 a takýto postup nevylučovalo žiadne iné ustanovenie CSP), žiadneho procesného pochybenia sa súd prvej inštancie v tomto smere nedopustil.

29.4. Žalovaná sa potom zrejme snaží o správnosti svojej argumentácie presvedčiť dovolací súd s odkazom na § 177 ods. 2 písm. c/ CSP, podľa ktorého pojednávanie nie je potrebné nariad'ovať, ani v prípadoch, ak to ustanovuje tento zákon, pričom zákon (CSP) to ustanovuje aj v prípade postupu súdu podľa § 273 CSP, t. j. ak súd rozhodne rozsudkom pre zmeškanie žalovaného bez nariadenia pojednávania (a keďže vydanie takéhoto rozsudku je možné len na podklade žaloby na plnenie, žalovaná má za to, že v danej veci nebolo možné rozhodnúť bez nariadenia pojednávania).

29.5. K tomuto potom dovolací súd uvádza, že ustanovenie § 177 ods. 2 CSP upravuje prípady, kedy pojednávanie nie je potrebné nariad'ovať. Ide tu o vyjadrenie fakultatívnosti nariadenia pojednávania, a teda je na rozhodnutí súdu, či aj v prípade, ak je naplnený niektorý z dôvodov predpokladaných v odseku 2 pre nenariadenie pojednávania, pojednávanie nariadi. Pojednávanie nie je potom potrebné nariad'ovať, ak sú kumulatívne splnené predpoklady uvedené v odseku 2 písm. a/, a teda ide o otázku jednoduchého právneho posúdenia veci, skutkové tvrdenia strán nie sú sporné a zároveň hodnota sporu bez príslušenstva neprevyšuje 2 000 eur. Pojednávanie nie je potrebné nariad'ovať ani v takých prípadoch, keď nie sú naplnené predpoklady uvedené v písmene a/, no strany s rozhodnutím vo veci bez nariadenia pojednávania súhlasia. Ako už bolo uvedené, pokiaľ tento súhlas neobsahuje žaloba alebo následné vyjadrenia strán sporu, môže súd vyzvať strany, či súhlasia s rozhodnutím vo veci bez nariadenia pojednávania a k tejto výzve pripojiť doložku podľa § 157 ods. 2 CSP (§ 177 ods. 2 písm. b/ CSP). A napokon odsek 2 písm. c/ ustanovenia § 177 umožňuje nenariadiť pojednávanie aj vo veciach, keď to ustanovuje Civilný sporový poriadok (ide napr. o prípady rozhodovania platobným rozkazom podľa § 265 CSP, rozsudkom pre zmeškanie žalovaného podľa § 273 CSP, rozsudkom pre uznanie nároku podľa § 284 CSP, rozsudkom pre vzdanie sa nároku podľa § 288 CSP, ale aj podľa ustanovení §

249, § 297, § 304, § 314, § 322, § 329, § 339, § 385, § 443 CSP). Ustanovenie § 177 ods. 2 CSP pritom súdu umožňuje rozhodnúť vo veci bez nariadenia pojednávania v ktoromkoľvek z prípadov vymedzených v písm. a/ až c/. Z uvedeného potom vyplýva, že ak strany prejavia súhlas (ktorý možno vyvodit' aj s pomocou uplatnenia doložky podľa § 157 ods. 2 CSP) s rozhodnutím veci bez nariadenia pojednávania, je tým naplnený dôvod súdu pre takýto postup v každom spore. Inak povedané skutočnosť, že v danej veci nešlo o spor začatý na podklade žaloby podanej podľa § 137 písm. a/ CSP (na plnenie, iba pri ktorom prichádza do úvahy vydanie rozsudku pre zmeškanie žalovaného), neznamená, že súd nemohol vo veci rozhodnúť bez nariadenia pojednávania, ak strany s takýmto postupom prejavili súhlas. Ustanovenie § 177 ods. 2 písm. c/ upravuje iba situáciu, kedy aj v spore začatom na podklade žaloby na plnenie (§ 137 písm. a/ CSP) zákon (§ 273 CSP) umožňuje rozhodnúť rozsudkom pre zmeškanie aj bez nariadenia pojednávania. Uvedené však zároveň nevylučuje bez nariadenia pojednávania rozhodnúť aj o inej žalobe, ak s takýmto postupom strany prejavili súhlas (ktorý bolo možné vyvodit' aj z doložky podľa § 157 ods. 2 CSP).

29.6. V tomto smere dovolací súd len dodáva, že súd prvej inštancie nerozhodol vo veci rozsudkom pre zmeškanie žalovanej (podľa § 273 CSP) a preto bola irelevantnou dovolacia námietka žalovanej, že ju súd v uznesení zo 7.7.2022, č. k. 17C 53/2022-65 nesprávne poučil o možnosti vo veci rozhodnúť rozsudkom pre zmeškanie, keďže tento v danej veci vydaný byť nemohol (nešlo totiž o žalobu podanú podľa § 137 písm. a) CSP).

29.7. Jedinou skutočnosťou, ktorá by potom mohla súdu brániť v rozhodnutí veci bez nariadenia pojednávania (i napriek súhlasu sporových strán) by bolo, ak by v konaní boli skutkové tvrdenia medzi stranami sporné. V tomto sa i súdna prax delí na dve skupiny. Kým jedni zastávajú názor, že nespornosť skutkových tvrdení možno konštatovať len v prípade, ak súd už disponuje vyjadrením žalovaného, ktorý skutkové tvrdenia žalobcu výslovne nepoprel, druhí sú toho názoru, že postačuje, ak v konaní dosiaľ nedošlo k výslovnému popretiu skutkových tvrdení, teda tu ide o situácie, keď súd doručil riadne žalobu žalovanému a ten sa k žalobe vôbec nevyjadril alebo doručil žalobu žalovanému len fikciou (napr. podľa § 106 ods. 3 CSP alebo § 116 ods. 2 CSP) a rovnako nedisponuje jeho vyjadrením k žalobe. V danom prípade sa dovolací súd prikláňa k druhému z týchto názorov, nakoľko ak sme akceptovali prvý názor, išlo by o ustanovenie, ktoré by bolo pre prax nevyužiteľné. Navyše, vyjadrenie žalovaného, v ktorom nepopiera skutkové tvrdenia žalobcu, by mohlo byť v mnohých prípadoch podľa obsahu posúdené aj ako uznanie uplatneného nároku, kedy by za splnenia ostatných podmienok mohlo byť aplikované ustanovenie § 282 CSP (rozsudok pre uznanie nároku). Preto sa i dovolací súd stotožňuje s druhým názorovým prúdom.

29.8. Nakoľko sa žalovaná v danej veci ku skutkovým tvrdeniam žalobcu nevyjadrila (napriek jej riadnemu doručeniu žaloby spolu s výzvou na vyjadrenie sa k nej), skutkové tvrdenia žalobcu sa stali nespornými (§ 151 ods. 1 CSP). Porušenie povinnosti tvrdenia sa potom považuje za procesnú pasivitu strany sporu, ktorá má za následok procesnú sankciu vo forme buď nespornosti nepopretých skutkových tvrdení protistrany (§ 151 ods. 1 CSP), alebo neúčinnosti nekvalifikovaného popretia skutkového tvrdenia protistrany (§ 151 ods. 2 CSP). Na odvrátenie fikcie nespornosti (t. j. fikcia založená podľa § 151 ods. 1 CSP) skutkových tvrdení protistrany pritom postačuje aj ich generálne popretie, ak strana uvedie vlastné tvrdenia o skutkových okolnostiach. Ak potom súd považuje skutkové tvrdenia strany podľa § 151 CSP za nesporné, nevykonáva o nich dokazovanie. V danej veci žalovaná skutkové tvrdenia žalobcu v žalobe nepoprela vôbec, ani len všeobecným tvrdením (generálne), že so žalobou nesúhlasí (hoci bez tvrdenia vlastných skutkových okolností).

30. Dovolací súd má za to, že odvolací súd nepochybil ani v tom, že s poukazom na § 366 CSP nevykonával dokazovanie navrhnuté žalovanou až v odvolacom konaní, konkrétne sa neoboznámil so založenými Zmluvami o prevode vlastníctva, uzavretými medzi žalovanou a tretími subjektmi, snímku z ortofotomapy, a s jej návrhom na ustanovenie znalca za účelom vypracovania geometrického plánu. V prvom rade dovolací súd poukazuje na to, že žalovaná v samotnom odvolaní vykonanie týchto dôkazov nenavrhla. Urobila tak až v jej podaní zo 6. 10.2022, ktorým reagovala na vyjadrenie žalobcu k jej odvolaniu, teda až po uplynutí lehoty na podanie odvolania. Prostriedky procesného útoku alebo

prostriedky procesnej obrany, ktoré neboli uplatnené v konaní pred súdom prvej inštancie, možno v odvolaní použiť len vtedy, ak

a/ sa týkajú procesných podmienok, b/ sa týkajú vylúčenia sudcu alebo nesprávneho obsadenia súdu, c/ má byť nimi preukázané, že v konaní došlo k vadám, ktoré mohli mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci alebo d/ ich odvolateľ bez svojej viny nemohol uplatniť v konaní pred súdom prvej inštancie (§ 366 CSP). Žalovanou predložené dôkazy potom nielenže neboli použité v odvolaní (žalovaná tieto nenavrhol vykonať v lehote na podanie odvolania), ale z jej strany nebolo preukázané ani to, že ich nemohla bez svojej viny uplatniť už v konaní pred súdom prvej inštancie (t. j. nešlo o dôkazy o ktorých existencii sa žalovaná dozvedela až po rozhodnutí súdu prvej inštancie, resp. by tieto vznikli v tomto období). Zároveň nešlo o dôkazy, ktoré by sa týkali procesných podmienok, vylúčenia sudcu alebo nesprávneho obsadenia súdu, ani nimi nemalo byť preukázané, že v konaní došlo k vadám, ktoré mohli mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Ak bez splnenia podmienok podľa § 366 CSP, odvolací súd tieto dôkazy nevykonával, postupoval v konaní správne.

31. Žalovaná ďalej v podanom dovolaní namietala (podľa nej) zmätočnú argumentáciu odvolacieho súdu, spočívajúcu na jednej strane v tvrdení tohto súdu, že nebol viazaný návrhmi sporových strán o spôsobe vyporiadania podielového spoluvlastníctva, na druhej strane žalovanej vytýkal, že nepredložila konkrétny návrh rozdelenia pozemkov, respektíve dôkaz o ich deliteľnosti. Na jednej strane teda odvolací súd vyčítal žalovanej nepredloženie dôkazov o reálnom rozdelení pozemkov, na druhej strane súčasne konštatoval, že návrhmi strán sporu nebol viazaný, pretože bol ex offo viazaný poradím vyporiadania podielového spoluvlastníctva podľa § 142 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Podľa žalovanej ani prípadná pasivita strán nemá žiaden vplyv na povinnosť súdu ex offo skúmať závažné poradie spôsobov vyporiadania podielového spoluvlastníctva, čo predpokladá zabezpečenie si aspoň základných dôkazov samotným súdom.

31.1. V tomto smere dovolací súd uvádza, že súdy nižších inštancií v konaní nijako nepochybili, keďže pri rozhodovaní o vyporiadaní podielového spoluvlastníctva sporových strán postupovali práve podľa § 142 ods. 1 Občianskeho zákonníka (a teda poradie jeho vyporiadania zachovali). Odvolací súd s poukazom na jednotlivé spôsoby vyporiadania podielového spoluvlastníctva a ich (pre súd) závažné poradie (body 10.1 až 10.4), sa rovnako (ako i súd prvej inštancie) v prvom rade zaoberal možnosťou reálneho rozdelenia danej veci so záverom, že toto v danom prípade nebolo dobre možné. Odvolaciemu súdu bolo tiež zo svojej vlastnej rozhodovacej činnosti známe, že rozčlenenie sporných parciel by zhoršilo ich užívanie a hospodárenie na nich, najmä pri snahe o ekologické hospodárenie, aj preto bol daný záujem na zachovaní celistvosti týchto parciel. Preto sa odvolací súd priklonil k záveru súdu prvej inštancie, že (vzhľadom na účelné využitie veci, predmet podnikania žalobcu v poľnohospodárskej výrobe, väčšinový spoluvlastnícky podiel žalobcu na daných nehnuteľnostiach, jeho súhlas a dostatočnú solventnosť na vyplatenie primeranej náhrady, nepreukázanie potreby daných nehnuteľností na uspokojenie reštitučných nárokov oprávnených osôb) bolo v danej veci vhodnejším, prikázanie nehnuteľností do výlučného vlastníctva žalobcu za primeranú náhradu (t. j. v poradí druhý spôsob vyporiadania).

31.2. Z uvedeného potom vyplýva, že súdy nižších inštancií sa riadili postupom vyporiadania podielového spoluvlastníctva upraveným v ustanovení § 142 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Skutočnosť, že vo svojich záverov (aj z dôvodu pasivity žalovanej v spore) nevzhliadli reálne rozdelenie nehnuteľností za účelnejší spôsob vyporiadania, neznamená, že v konaní postupovali procesne nesprávne (keďže tento spôsob vyhodnocovali ako prvý). Samotné rozhodnutie v tomto smere (ktorý spôsob vyporiadania sa v danej veci javil súdom ako účelnejší) nepredstavuje procesný postup súdov, ale ide o samotné rozhodnutie súdov, ktorého prípadnú nesprávnosť bolo možné dovolaním napadnúť len z dôvodov podľa § 421 CSP (napr. odklonom od ustálenej súdnej praxe).

32. Dovolací súd nevzhliadol pochybenie v postupe odvolacieho súdu ani v tom, keď tento poukazoval na pasivitu žalovanej ohľadne predkladania dôkazov, z dôvodu ktorého mal za to, že v danom spore žiadne sporné otázky nevyvstali. Odvolací súd konštatoval, že hoci konanie o zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva predstavuje súdne konanie, v ktorom súd nie je striktné procesne viazaný

návrhmi strán sporu vo vzťahu k petitu, a naopak je prísne viazaný poradím vyporiadania podielového spoluvlastníctva hmotnoprávnym predpisom (Občiansky zákonník), procesné ustanovenia o kontradiktórnosti konania súdu neumožňujú nahrádzať procesnú aktivitu strán sporu; zákonná a sudcovská koncentrácia časovo obmedzujú strany sporu na predkladanie dôkazov a prednes ich tvrdení.

32.1. Žalovaná namietala, že ani prípadná pasivita strán nemá žiaden vplyv na povinnosť súdu ex offio skúmať záväzné poradie spôsobov vyporiadania podielového spoluvlastníctva, čo predpokladá zabezpečenie si aspoň základných dôkazov samotným súdom. Ako už bolo uvedené, v danej veci súdy skúmali záväzné poradie spôsobov vyporiadania podielového spoluvlastníctva (podľa § 142 ods. 1 Občianskeho zákonníka), pričom z predložených dôkazov dospeli k záveru, že reálne rozdelenie veci tu nebolo dobre možné a preto sa priklonili k (v poradí) druhému spôsobu a tým bolo prikázanie veci jednému zo spoluvlastníkov za náhradu. To, že k takémuto záveru prispela aj žalovaná svojou pasivitou v konaní, nemôže ísť na ťarchu súdov. Odvolací súd poukázal na to, že žalovaná v konaní nenavrholá žiadny konkrétny spôsob rozdelenia pozemkov pri zohľadnení ich riadneho využitia, neuviedla dôvody, pre ktoré by práve tento spôsob vyporiadania podielového spoluvlastníctva bol tým najvhodnejším. Odvolací súd zdôraznil, že hoci súdy nie sú v takomto konaní viazané návrhmi sporových strán, nemôžu celkom nahrádzať aktivitu strany sporu.

33. Pokiaľ ide o dokazovanie, dovolací súd má za to, že ustanovenia o vyporiadaní podielového spoluvlastníctva vyplývajúce z osobitného predpisu (§ 142 Občianskeho zákonníka) nezbavujú strany predkladať dôkazy, ani povinnosti popierať skutkové tvrdenia protistrany. Postup súdu a sporových strán v civilnom sporovom konaní upravujú výlučne ustanovenia CSP (nie hmotnoprávne ustanovenia Občianskeho zákonníka), z ktorých potom nevyplýva, v prípade konania o zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva, povinnosť súdu ex offio vyhľadávať a vykonávať dokazovanie (ako je tomu napr. v prípade spotrebiteľských sporov - § 295 CSP, antidiskriminačných sporov - §311 alebo individuálnych pracovnoprávných sporov - § 319 CSP).

33.1. Súd môže aj bez návrhu vykonať dôkaz, ktorý vyplýva z verejných registrov a zoznamov, ak tieto registre alebo zoznamy nasvedčujú, že skutkové tvrdenia strán sú v rozpore so skutočnosťou; iné dôkazy bez návrhu nevykoná, ak tento zákon neustanovuje inak (§ 185 ods. 2 CSP). Súd teda môže (nie musí) aj bez návrhu vykonať dôkaz, ktorý vyplýva z verejných registrov a zoznamov, ak by mal osvedčené, že skutkové tvrdenia strán sú v rozpore so skutočnosťou. V danom prípade súdy nielenže nemali skutkové tvrdenia žalobcu za sporné (t. j. v rozpore so skutočnosťou, aj z dôvodu pasivity procesnej obrany žalovanej), ale tvrdenia žalovanej o účelnosti reálneho rozdelenia veci (t. j. že reálne rozdelenie veci tu bolo, na rozdiel od názoru súdov, dobre možné) nebolo možné vyvodíť len z dôkazov pochádzajúcich z verejných registrov a zoznamov, keďže takýto záver sa odvíjal aj od posúdenia ďalších skutočností (akými boli napr. využívanie pôdy v rámci podnikania žalobcom, prípadná potreba daných nehnuteľností na uspokojenie reštitučných nárokov oprávnených osôb, solventnosť žalobcu a pod.), ktoré z týchto registrov zistiť, možné nebolo. Preto bolo namieste, aby žalovaná sama v tomto smere takéto dôkazy súdu predložila. Navyiac (ako vyplýva i z vyššie uvedeného) v danom prípade tu nebol spor o to, či predmetné nehnuteľnosti sami o sebe boli/neboli z geodetického hľadiska reálne deliteľné (ktorú jedinou skutočnosť by bolo možné z takýchto zoznamov zistiť a ktorú ani súdy nespochybnili), ale sporným bolo, či takéto ich reálne rozdelenie, (vzhľadom na skutočnosti tvrdené a preukazované žalobcom) bolo aj dobre možné. V tomto smere (ak žalovaná tvrdila opak) bola povinná o tom súdu predložiť potrebné dôkazy (tieto súd nebol povinný ex offio vyhľadávať). Povinnosť súdov ex offio vyhľadávať v tomto smere dôkazy, preto nemožno z ustanovenia § 185 ods. 2 CSP vyvodíť. Túto povinnosť nemožno potom vyvodíť ani z ustanovenia § 185 ods. 3 CSP, keďže tu nešlo o dôkazy na zistenie, či boli splnené procesné podmienky, či navrhované rozhodnutie bude vykonateľné, ani o dôkazy na zistenie cudzieho práva.

34. Z niektorých ustanovení CSP (§ 140 ods. 3, § 146 ods. 2, § 216 ods. 2, § 367 ods. 2, § 379 písm. c/, § 439 písm. c/ CSP) vyplýva určitá limitácia procesného postupu súdov v sporoch o nároku na usporiadanie práv a povinností strán, ak určitý spôsob usporiadania vzťahu medzi stranami vyplýva z osobitného predpisu, avšak táto sa týka výlučne úpravy procesného postupu mimo procesu

predkladania, vyhľadávania a vykonávania dôkazov. Ide o prípady, kedy sa napr. v takýchto sporoch za zmenu žaloby nepovažuje úkon žalobcu, ktorým mení uplatnený nárok (§ 140 ods. 3 CSP), sa vyžaduje súhlas žalovaného so späťvzatím žaloby (§ 146 ods. 2 CSP), je možné prekročiť žalobný návrh a prisúdiť viac, než čoho sa strany domáhajú (§ 216 ods. 2 CSP), kedy je dotknutá právoplatnosť výroku, ktorý nebol odvolaním napadnutý (§ 367 ods. 2 CSP), kedy nie je odvolací súd viazaný rozsahom odvolania (§ 379 písm. c/ CSP), ani dovolací súd rozsahom dovolania (§ 439 písm. c/ CSP). Ani jedno z týchto ustanovení však neupravuje popieranie skutkových tvrdení, ani proces dokazovania a obstarávania dôkazov (a teda z nich nevyplyva ex offio povinnosť súdu vyhľadávať a vykonávať dokazovanie v sporoch o usporiadanie práv a povinností strán, ak určitý spôsob usporiadania vzťahu medzi stranami vyplýva z osobitného predpisu), a teda aj pre takéto konania platia všetky zásady predkladania dôkazov zaťažujúce strany sporu ako je tomu aj v prípadoch iných sporov.

35. S poukazom na uvedené, dovolací súd konštatuje, že podstatná časť dovolacej argumentácie žalovanej, dôvodnou nebola. I napriek uvedenému však bolo potrebné dovolanie žalovanej vyhodnotiť ako dôvodné.

36. Žalovaná totiž (hoci len jednou vetou) namietla aj to, že súdy určili náhradu za prikázanú nehnuteľnosť v neprimeranej výške (pri priemernej cene ornej pôdy 0,3193eur/m², hoci z ňou predložených zmlúv vyplynulo, že táto sa pohybuje vo výške od 1,74 eur/m² do 5,16 eur/m²), navyš ju určili svojvoľne, keďže vychádzali zo znaleckého posudku znalca Ing. Igora Kvetka, PhD., číslo 08/2019, ktorý predmetné parcely vôbec neoceňoval (išlo o 3 roky starý posudok, ktorým boli ocenené iné parcely).

37. Dovolací súd poukazuje na to, že o vadách v procese dokazovania možno hovoriť vtedy, ak súd vychádzal pri rozhodnutí zo skutočnosti, pre ktorú nie je z vykonaných dôkazov podklad, alebo ak považoval určitú skutočnosť za základ svojho rozhodnutia úplne inak, ako vyplýva z vykonaného dokazovania, prípadne ak nezistil určitú podstatnú skutočnosť, ktorá bez ďalšieho z vykonaného dokazovania vyplýva.

38. Dovolací súd takúto vadu v procese dokazovania zistil. Je nepochybné, že pri súdmi nižších inštancií zvolenom spôsobe vyporiadania podielového spoluvlastníctva (prikázanie veci jednému zo spoluvlastníkov za primeranú náhradu), bola otázka tejto primeranej náhrady kľúčová. Súd prvej inštancie (a v zhode s ním aj odvolací súd) však pri jej určení vychádzali z dôkazu - žalobcom predloženého znaleckého posudku znalca P. P. E., S., číslo 08/2019, vypracovaného pre účely konania vedeného pred Okresným súdom Rimavská Sobota pod sp. zn. 10C 4/2018, ktorý parcely vyporadúvané v tomto konaní (t. j. parc. č. XXX, ornú pôdu o výmere 83.368 m², evidovanú na LV č. XXX, parc. č. XX, lesnú pôdu o výmere 29 m², evidovanú na LV č. XXX) neoceňoval. Tento znalecký posudok oceňoval výlučne len parcely evidované na LV č. XXX, XXX, XXX (nie však lesný pozemok parc. č. XX), 203, 349, na ktorých žalované parcely evidované nie sú. Označené parcely boli predmetom vyporiadania v inom konaní vedenom pred Okresným súdom Rimavská Sobota pod sp. zn. 10C 4/2018. Sám žalobca pritom vo svojej žalobe uviedol, že „parcela, ktorá je predmetom tejto žaloby (konania vedeného pod sp. zn. 17C 53/2022) omylom nebola zahrnutá do vyššie uvedeného konania (sp. zn. 10C 4/2018) a nebola ani predmetom mimosúdnych rokovaní so žalovanou“. Oba súdy v tomto konaní pri určení výšky primeranej náhrady za vyporadúvané pozemky, preto vychádzali z (neexistujúcich) záverov ich ocenenia v označenom znaleckom posudku, pričom iný dôkaz, ktorý by žalované nehnuteľnosti (aktuálne v čase rozhodovania súdov) oceňoval, v konaní predložený nebol.

38.1. Súd prvej inštancie tak pri svojom rozhodnutí o výške primeranej náhrady vychádzal zo skutočnosti, pre ktorú nebol z vykonaných dôkazov podklad (vyvodil skutočnosť z neexistujúceho dôkazu). V tomto smere nevykonan nápravu ani odvolací súd, ktorý sa prakticky bez ďalšieho (iba tvrdením, že „znalecký posudok, predložený žalobcom, ktorého závery žalovaná v konaní nenamietala, bol vyhotovený v súlade s §18 ods. 4 zákona č. 180/1995 Z.z. a judikatúrou, uvádzanou žalovanou, t.j. po zistení všeobecnej (trhovej) ceny nehnuteľností, pričom nespochybnenie všeobecnej ceny nehnuteľností, stanovenej znaleckým posudkom žalovanou, viedlo aj odvolací súd ku záveru o

správnosti rozhodnutia súdu prvej inštancie aj v tomto napadnutom výroku“) stotožnil s dôvodmi súdu prvej inštancie a so záverom o unesení dôkazného bremena žalobcom. Preto bolo v tejto súvislosti potrebné prisvedčiť argumentácii žalovanej, že súdy prijatím rozhodujúceho skutkového záveru z neexistujúceho dôkazu, zaťažili konanie neskôr dovolaním vytýkanou vadou tzv. zmätočnosti.

38.2. Za tohto stavu malo odmietnutie obrany žalovanej znaky procesne nesprávneho postupu súdu prvej inštancie, „pridupľovaného“ odvolacím súdom a znemožňujúceho tejto strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. To bol potom jediný dôvod, pre ktorý na dovolanie žalovanej bolo treba nazerať ako na prípustné podľa § 420 písm. f/ CSP a zároveň aj ako na dôvodné - tu vzhľadom na opodstatnenosť námietky z dovolania, že v konaní (pred nižšími súdmi) došlo k procesnej vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP).

39. Ak je dovolanie dôvodné, dovolací súd napadnuté rozhodnutie zruší (§ 449 ods. 1 CSP). Ak dovolací súd zruší napadnuté rozhodnutie, môže podľa povahy veci vrátiť vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, zastaviť konanie, prípadne postúpiť vec orgánu, do ktorého právomoci patrí (§ 450 CSP). Najvyšší súd v súlade s týmito ustanoveniami zrušil rozhodnutie odvolacieho súdu ako aj súdu prvej inštancie a vec vrátil tomuto súdu na ďalšie konanie (§ 450 CSP).

40. Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP). Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazaní právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP).

41. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.